

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Milana Chmelíčka a soudců JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Martina Jachury v právní věci

žalobkyně: **a) K. E.**, narozená dne xxx
b) Ing. M. E., narozená dne xxx obě
bytem xxx, xxx
obě zastoupené advokátem Mgr. Petrem Hulánem
sídlem Opletalova 1535/4, 110 00 Praha 1

proti
žalovaným: **1. Allianz pojišťovna, a.s.**, IČO 47115971
sídlem Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8
2. D. S., narozený dne xxx
Bytem xxx, xxx

o náhradu škody na zdraví, o zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu,

k odvolání prvé žalobkyně a prvního žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 13. září 2021, č.j. 9C 49/2019 – 141,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném výroku II. a výroku VI. ve vztahu k žalobkyni a) zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

- 1) Napadeným rozsudkem soud I. stupně žalobu o zaplacení 190 023,11 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 0,11 Kč od 1.4.2017 do zaplacení zastavil (výrok I.). Oběma žalovaným pak uložil povinnost zaplatit žalobkyni a) společně a nerozdílně částku 764 000 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 764 000 Kč od 18. 2. 2019 do zaplacení, úrok z prodlení ve výši 9,75 % ročně z částky 23 720 Kč od 22. 12. 2018 do 3. 6. 2019 a úrok z prodlení ve výši 9,75 % ročně z částky 190 023 Kč od 22. 12. 2018 do 27. 7. 2021, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok II.). Žalobu, aby žalovaným byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni a) společně a nerozdílně částku 949 187 Kč s úroky z prodlení tak, jak jsou uvedeny ve výroku III. rozsudku, soud zamítl. Výrokem IV. byla oběma žalovanými uložena povinnost zaplatit žalobkyni b) společně a nerozdílně částku 450 000 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z této částky od 18. 2. 2019 do zaplacení do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.). Žalobu, aby žalovaným byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni b) společně a nerozdílně dalších 550 000 Kč spolu s úroky z prodlení uvedenými ve výroku V., soud zamítl. O nákladech řízení rozhodl soud tak, že žalobkyni a) se přiznává osvobození od soudních poplatků (výrok VII.) a žalovaným byla uložena povinnost zaplatit společně a nerozdílně soudní poplatek ve výši 7 640 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku na účet Obvodního soudu pro Prahu 9 (výrok VIII.).
- 2) V žalobě uvedené částky se žalobkyně a) domáhala po žalovaných zaplatit jako nároku na náhradu škody na zdraví, když škoda jí byla způsobena druhým žalovaným dne 17. 2. 2016, kdy žalovaný při řízení vlastního motorového vozidla Škoda Octavia srazil žalobkyni a), která přecházela na přechodu pro chodce. Žalobkyně a) požadovala v žalobě dle znaleckého posudku MUDr. Michala Š. zaplatit bolestné, náhradu za ztížení společenského uplatnění dále jen náhradu za ZSU), dále požadovala uhradit i náklady léčení a rovněž další nemajetkovou újmu jí vzniklou, a to v částce

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Charvátová

1 715 405 Kč. Žalobkyně b) jako matka žalobkyně a) pak požadovala nahradit zisk, který jí ušel v důsledku péče o žalobkyni a) dále i duševní útrapy, které jí vznikly v souvislosti s vážným úrazem žalobkyně a). V době podání žaloby žalovaný b) již uhradil žalobkyni a) náklady léčení ve výši 36 387 Kč, bolestné ve výši 411 297 Kč, náhradu za ZSU ve výši 2 000 000 Kč, náklady znaleckého posudku ve výši 14 000 Kč a věcnou škodu ve výši 1 521 Kč. Druhé žalované uhradil ušlý zisk ve výši 164 513 Kč. Prvá žalobkyně tak po žalovaných požadovala zaplacení dalších 3 247 960 Kč s úroky z prodlení, žalobkyně b) pak požadovala částku 1 041 675,11 Kč s úroky z prodlení.

- 3) Ještě před tím než byla doručena žaloba druhé žalované, poskytla tato žalovaná žalobkyni na náhradu ZSU dne 18. 3. 2019 další 1 284 595 Kč, ve vyjádření dále především odmítla uhradit další majetkovou újmu s tím, že její vznik žalobkyně a) neprokázala.
- 4) Poté, co byly vypořádány nároky žalobkyně a) na bolestné a náhradu za ZSU dle znaleckého posudku MUDr. Š., byly ve vztahu k žalobkyni a) prokazovány a po částečném plnění i brány zpět dílčí menší nároky na náklady spojené s léčením. Ve vztahu k žalobkyni b) pak byl prokazován nárok na náhradu způsobené žalobkyni b) závažným ublížením na zdraví žalobkyni a). Hlavním sporným nárokem v řízení ovšem zůstal nárok na náhradu další nemajetkové újmy.
- 5) Soud I. stupně v odůvodnění svého rozsudku zmínil závěry Nejvyššího soudu o povaze tohoto nároku na náhradu další nemajetkové újmy nově založeného § 2958 o.z. Zejména i zmínil, že další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví jsou spojeny se zásahem do zdraví, který nespočívá v přechodné bolesti ani ve fyzické či psychické újmě dlouhodobého (trvalého) charakteru, nýbrž jde o specifické okolnosti vymykající se obvyklému průběhu léčby a stabilizace zdravotního stavu, které nenastávají pravidelně, ale zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad obvyklou míru. Příkladem situace, kdy další nemajetková újma může vzniknout je dočasná neschopnost poškozeného postarat se v důsledku újmy na zdraví o osobu blízkou, či nemožnost poškozeného strávit s blízkými Vánoce (rozsudky Nejvyššího soudu sp-zn. 25 Cdo 2245/2017 a 25 Cdo 2635/2018). Soud I. stupně ale z těchto závěrů nevycházel. Ztotožnil se s právním názorem vysloveným advokátem MUDr. Mgr. Manielem Mališem LL.M. publikovaným v Bulletinu advokacie, na který odkázal i Ústavní soud ve svém nálezu II. ÚS 1564/2020. Dle tohoto názoru se v případě odčinění další majetkové újmy jedná o odčinění u dočasných následků ublížení na zdraví, které neumožňují zapojení do běžného života, a které jsou výrazně negativně emočně prožívány. Takové následky je dle vysloveného názoru namíste odškodnit jako další nemajetkovou újmu, a to paušální sazbou za den trvání těchto přechodných následků, když výši sazby lze odlišit v závislosti na prostředí, kde jsou tyto následky prožívány, neboť s prostředím je spojena intenzita negativních psychických následků (rozdíl mezi nemocnicí a domácí péčí).
- 6) V tomto konkrétním případě tedy soud I. stupně přiznal žalobkyni a) na nárok na náhradu další nemajetkové újmy částku 1 000 Kč měsíčně, a to za období od 17. 2. 2016 do 27. 4. 2017, kdy byla v nemocnici či rehabilitačních zařízeních, za dobu od 28. 4. 2017 do 17. 2. 2019, kdy již byla žalobkyně a) v domácí péči pak přiznal a tento nárok žalobkyni a) 500 Kč, celkem, tedy žalobkyni a) přiznal 764 Kč, ohledně zbývajících požadovaných 949 187 Kč návrh zamítl.
- 7) Výrok o nákladech řízení soud odůvodnil odkazem na ustanovení § 150 o.s.ř. s tím, že žalobkyně sice byly převážně neúspěšné, nelze ale dovodit, že žaloba byla podána předčasně, byť bylo plněno ještě před doručením této žaloby žalované.
- 8) Proti tomuto rozsudku podali odvolání žalobkyně i první žalovaná.
- 9) Žalovaná podala odvolání do II. výroku rozsudku soudu I. stupně, kterým byla žalobkyni a) přisouzena náhrada nemajetkové újmy ve výši 764 000 Kč s příslušenstvím. Namítala, že soud I. stupně částku tuto náhradu přiznal v rozporu s judikaturou, zmíněnou samotným soudem I. stupně. Právní názor MUDr. Mgr. Daniela Mališe LL.M. je s ní v rozporu a především je nesystémový, když vlastně zakládá další nárok na základě stejných okolností případů. Navíc namítala, že soud I. stupně se při aplikaci jím zvolené metody dopustil i chyb, když vyšší částku

za den pobytu přiznal i za období, kdy ve skutečnosti žalobkyně a) nebyla v nemocnici, ale v léčebně či případně nebyla hospitalizována vůbec. Za hospitalizaci lze dle odvolatelky považovat pouze pobyt v lékařském zařízení. Stejně tak žalovaná ani nesouhlasila s okolnostmi, které byly podřazeny pod další nemajetkovou újmu, namítala, že tyto následky již byly odškodněny jako náhrada za bolest či ztížení společenského uplatnění, což se týká např. ztráty možnosti odmaturovat v termínu či vykonávat své zájmy a koníčky. Jedinou skutečnost, která by dle žalované mohla zakládat nárok na náhradu nemajetkové újmy, shledává žalovaná ve zmeškaném zájezdu do Nizozemí, který žalobkyně pro sebe a své spolužáky organizovala. Žalovaná tedy navrhl, aby odvolací soud v napadeném výroku rozsudek soudu I. stupně změnil a žalované přiznal za tuto skutečnost odpovídající částku.

- 10) Žalobkyně a) podala odvolání do výroku VI. ohledně svých nákladů řízení. Namítala, že náklady řízení jí měly být přiznány, a to minimálně ve vztahu k druhému žalovanému. Lhůta dle § 9 odst. 3 zákona 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla se totiž týká pouze pojišťovny a nikoli samotného škůdce. Druhý žalovaný jako škůdce byl vyzván k úhradě ode dne 2 20. 6. 2017, lhůta podle zákona 168/1999 Sb. mu neběžela. Žalobkyni by pak měly být přiznány náklady, již za užití § 142 odst. 3 o.s.ř., když výše plnění na nárok na náhradu další nemajetkové újmy závisela na úvaze soudu.
- 11) Odvolací soud nejprve na základě odvolání první žalované do výroku II. posuzoval meze tohoto odvolání, tedy zejména, zda toto odvolání svědčí i druhému žalovanému. Platí přitom, že procesně založená povinnost více osob k plnění musí odpovídat vztahu z hmotného práva. Soud I. stupně ale takto povinnost oběma žalovaným nestanovil. Žalovaní totiž za způsobenou škodu neodpovídají společně a nerozdílně (solidárně), jak bylo chybně uvedeno v žalobě, a jak i soud I. stupně chybně vyslovil ve svém rozsudku. Zásadně solidárně odpovídají za vzniklou škodu škůdci (§ 2915 odst. 1 o.z.), první žalovaná ale škůdcem není a tedy jí ani nesvědčí při splnění podmínek pojistné smlouvy regresní právo vůči škůdci. Lze i dodat, že solidárně zavázání účastníci jsou i samostatnými procesními společníky (viz např. usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 20Cdo 670/06), odvolání jednoho z nich tedy druhému nesvědčí. V dané věci, ale odvolání první žalované druhému žalovanému svědčí, neboť se zde jedná o případ, kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání mezi žalovanými (§ 206 odst. 2 věta druhá o.s.ř.). Tímto předpisem je § 2861 odst. 2 a 3 o.z. a dále zejména § 6 odst. 2 zák.č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, který zakládá právo pojištěného, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a výši podle občanského zákoníku poškozenému způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví. Odvolání pojistitele, tedy svědčí i škůdci právě proto, že povinnost pojištěného škůdce k náhradě škody (pokud je odpovědnost za ní pojištěna - což je daný případ) přechází na pojistitele. Lze tedy shrnout, že odvoláním první žalované je napaden výrok II. ve vztahu k oběma žalovaným. Odvolací soud i pro úplnost dodává, že výrok odrážející odlišné postavení škůdce a pojistitele má být v případě, kdy jsou žalováni škůdce i pojistitel formulován tak, že oba jsou povinni plnit (konkrétní částku), v případě pojistitele pak jeho plněním zaniká v rozsahu poskytnutého plnění povinnost škůdce, tj. formulace je obdobná jako u žalob proti dlužníku a ručiteli.
- 12) Odvolací soud, tedy na základě podaného odvolání a v jeho mezích přezkoumal dle § 212 písm. c) a dále § 212a o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v napadeném vyhovujícím výroku II. a dále ve vztahu k první žalobkyni i v závislém výroku VI. Poté dospěl k závěru, že dosud nejsou dány podmínky pro konečné rozhodnutí ve věci.
- 13) Je důvodná základní odvolací námitka první žalované, že o nároků žalobkyně a) na náhradu další nemajetkové újmy rozhodl soud I. stupně v přímém rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu. Rozhodnutí Nejvyššího soudu skutečně nejsou, mimo řízení, v nichž byla vydána, obecně závazná. Základním úkolem Nejvyššího soudu je ale zajišťovat jednotu rozhodování soudu, což Nejvyšší soud provádí zejména tak, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích (§ 14 odst. 1 písm. a) zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích). S ohledem na novost nároku na

náhradu další nemajetkové újmy založeného v § 2958 o.z. nelze vývoj názorů na povahu tohoto nároku v budoucnu zcela vyloučit. Nicméně v současné době se povahou tohoto nároku Nejvyšší soud opakovaně zabýval, oba rozsudky NS zmíněné již soudem I. stupně jsou rozhodnutí zásadní a jako taková byla i publikována v oficiální Sbírce soudních rozhodnutí (pod č. 7 ročníku 2019 a pod č. 12 ročníku 2020), sloužící právě ke sjednocení judikatury. Nelze tedy při posouzení povahy tohoto nároku tuto judikaturu téměř ignorovat a bez podrobnější argumentace, která se vypořádá se závěry těchto rozhodnutí (§ 13 o.z.) vyjít z jiného právního názoru na povahu tohoto nároku.

- 14) S odkazem na Rc 7/2019 lze přitom konstatovat, že i za existence nové úpravy obsažené v občanském zákoníku účinném od 1.1. 2014 může vzniknout několik samostatných nároků na náhradu nemajetkové újmy - nárok na bolestné, náhradu ZSU i náhradu další nemajetkové újmy. Přitom smyslem náhrady za bolest je vedle samotného bolestivého stavu odškodnit i určitou mírou stresu či obtíží spojených se zdravotní újmou. Výkladem § 2958 o.z. nelze dovodit, že nyní má být pojem bolest chápán toliko jako fyzická bolest bez souvislosti s duševními aspekty bolestivých stavů. Nárokem na odškodnění bolesti je tak myšleno odškodnění bolesti v širším smyslu, tedy jak bolestí fyzické, tak i duševního strádání vyvolaného újmou na zdraví i obvyklým projevem léčby. Tak tomu bylo i za účinnosti předchozího občanského zákoníku, zák.č. 40/1964 Sb., když prováděcí vyhláška č. 440/2001 Sb. s odškodněním duševních obtíží vyvolaných přechodným stavem po úrazu, počítala v rámci bolestného. Pokud se pak tyto duševní obtíže staly trvalými, odškodňovaly se v rámci náhrady za ZSU. Jak výše uvedeno odvolání ve vztahu k nárokům na bolestné či náhradu za ZSU ale nebylo podáno, správnost poskytnutého a přiznaného plnění na tyto nároky tak není předmětem odvolacího přezkumu.
- 15) Nejvyšší soud ve výše zmiňovaných rozsudcích konstatoval, že nárok na náhradu další nemajetkové újmy je kategorií zbytkovou, kterou nelze jednoduše definovat, vždy je třeba přihlížet k okolnostem konkrétního případu a případné specifické okolnosti lze zohlednit právě přiznáním této náhrady.
- 16) Takovými specifickými okolnostmi však v dané věci bez dalšího rozhodně není skutečnost, že žalobkyně a) po úrazu při dopravní nehodě strávila řadu měsíců v nemocnici či rehabilitačním zařízení a následovala i poměrně dlouhá domácí péče. Úraz žalobkyně byl mimořádně vážný, povaze tohoto úrazu odpovídala i délka léčby a rovněž i skutečnost, že tato léčba probíhala nejprve na specializovaných pracovištích nemocnice a následně i v rehabilitačních zařízeních. Tato skutečnost, zejména v pozdějších obdobích, kdy již ji byla žalobkyně schopna vnímat, jistě působila žalobkyni psychické strádání, měla být ale odškodněna v rámci bolestného, když Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (stanovisko NS ČR sp.zn. Cpjn 14/2014 publikované jako Rc 63/2014) takové odškodnění umožňuje. Znalecký posudek použitý v řízení ovšem předložila sama žalobkyně, námitky proti němu tedy nevznesla a ani soud takto znalecký posudek nezkontrolal a v odvolacím řízení, je již nárok na bolestné uzavřen.
- 17) Z výše uvedených závěrů však nevyplývá, že by u žalobkyně v dané věci neexistovaly specifické okolnosti, které je namístě zohlednit, a které mohou zakládat nárok na náhradu další nemajetkové újmy, byť nepochybně ve výrazně nižší výši, než jí přiznal soud I. stupně. Tyto okolnosti byly v řízení koneckonců i samotnou žalobkyní tvrzeny.
- 18) Je tak namístě zohlednit skutečnost, že zranění bylo žalobkyni způsobeno v mimořádně citlivém věku blízkém zletilosti a v důsledku dlouhodobého léčení žalobkyně přišla o prožití řady událostí, které jsou jako významné zážitky vnímány následně v celém dalším životě. Kromě cesty do Nizozemí, kterou žalobkyně organizovala i pro své kamarády a za jejíž maření je připravena poskytnout přiměřenou náhradu i žalovaná, se jedná především o maturitu v kolektivu studentů, se kterými strávila předchozí 4 školní roky. Je přitom namístě přihlídnout i k dalším aktivitám s maturitou spojených (společné učení, oslavy atd.). Následná maturita se i dle žalobkyně odehrála ve zcela jiné situaci, když s novými spolužáky i v důsledku následků úrazu u žalobkyně, již blízký

vztah nevznikl. I odvolací soud považuje toto tvrzení za věrohodné. Zohlednit lze i další okolnosti právě s ukončením studia související, pokud budou mít právě mimořádný specifický charakter.

- 19) Soud I. stupně, jak výše uvedeno, takto nárok na náhradu další nemajetkové újmy neposuzoval, jím přiznaná částka, jako náhrada za další majetkovou újmu ve smyslu § 2958 o.z. tedy nemůže obstát. Za situace, kdy je k nároku žalobkyně namíste provést nové základní hodnocení rozhodných skutečností a případně i dokazování doplnit, tedy nezbylo odvolacímu soudu než dle § 219 odst. 1 písm. a) rozsudek soudu I. stupně v napadeném vyhovujícím výroku II. a rovněž pro na něm závislém výroku VI.) o nákladech řízení ve vztahu k žalobkyni a) zrušit a dle § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř. mu věc vrátit k dalšímu řízení.
- 20) Ve vztahu k nákladům řízení odvolací soud ovšem dodává, že odvolání žalobkyň do nákladového výroku nelze považovat za důvodné, již s ohledem na výše zdůvodněnou možnost žalobkyni za užití zák.č. 168/1999 Sb. požadovat plnění přímo na prvé žalované jako pojistiteli, druhého žalovaného. K této skutečnosti přistupují další okolnosti, tedy, že prvá žalovaná na nárok žalobkyň na bolestné a náhradu za ZSU plnila dle znaleckého posudku ještě před doručením žaloby a dále i lze poukázat na výše zmíněný závěr o zjevné nepřiměřenosti uplatněného nároku na další nemajetkovou újmu. Pro úplnost odvolací soud i dodává, že dle nového o.z. je situace odlišná od předchozí právní úpravy právě v tom, že i nárok na mimořádné zvýšení dle kvalifikátorů vzniká již při úrazu, neplatí, že tento nárok na mimořádné zvýšení (zejména náhrady za ZSU) lze provést až rozhodnutím soudu. Proto se i preferuje mimosoudní vyřízení věci, o smír mezi účastníky se soud pokusí i v dalším řízení. Nedojde-li k němu, na soudu I. stupně, aby při aplikaci § 150 o.s.ř., rozhodnutí o nákladech řízení dbal na formulaci výroku odpovídající tomuto zákonnému ustanovení.
- 21) Konečně jen pro úplnost odvolací soud uvádí, že v případě řízení o náhradu újmy na zdraví jsou navrhovatelé ze zákona od placení soudního poplatku osvobozeni (§ 11 odst. 2 písm. d) zák.č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích), toto osvobození se vztahuje i na nároky dle § 2959 o.z.. Rozhodování o osvobození žalobkyně a) od soudního poplatku tak bylo nadbytečné.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 31. května 2022

JUDr. Milan Chmelíček v.r.
předseda senátu